

Linköpings universitet
581 83 LINKÖPING

Datum 2007-04-20
Dnr 32-2006-0596

Årsredovisning för Linköpings universitet 2006

Rikskrevisionen har granskat årsredovisningen för Linköpings universitet (LiU), daterad 2006-02-16. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Granskningen har utförts av revisorerna Arne Hagstrand, Charlotte Löfvenberg, Anna Lagerkvist, Ulrika Meyer och Arne Månberg. Innehållet i denna rapport har faktagranskats av representanter för universitetet.

Rikskrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa styrelsens uppmärksamhet på nedanstående.

Rikskrevisionen önskar information senast 2007-06-04 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Linköpings universitet har under 2006 fortsatt utvecklingsarbetet av flera centrala processer. Rikskrevisionen har under revisionsåret 2006 gjort iakttagelser på några områden, vilket delvis har avrapporterats muntligen till universitetet i januari 2007.

Vi har funnit att det även under 2006 funnits behov att utveckla kvalitets-säkringen av årsredovisningen.

Stora brister i styrning och redovisning av lärarnas arbetstider och personalkostnader medför att tid och kostnader redovisas på olika sätt och att uppföljning av faktiskt nedlagd tid inte genomförs. Ledningen får därmed inte information om lärares faktiska arbetsbelastning och risk finns att arbetsmiljöproblem inte uppmärksammas och att arbetstidsavtal och andra regler inte följs. Redovisningen av LiU:s personalkostnader riskerar att bli felaktig, vilket försvårar styrning och utveckling av verksamheten.

Dessutom kvarstår brister från föregående år i fördelning av kostnader per verksamhetsgren och fördelning mellan anslags- och externfinansierad verksamhet, eftersom inga förändringar har gjorts i de skriftliga rutinerna.

Vidare har det även under 2006 funnits brister i styrning och redovisning av externfinansierade projekt. Det medför risk för att redovisningen inte blir rättvisande och att projektkostnader felaktigt finansieras med anslagsmedel. Dessutom finns det risk för att LiU redovisar ett för högt myndighetskapital och att universitetet för kostnader framför sig. Risk finns även att universitetet inte efterlever kravet om full kostnadstäckning.

Brister i kvalitetssäkring av årsredovisningen

Riksrevisionen har vid granskningen av årsredovisningen funnit att det även under 2006 funnits behov av förbättringar främst vad gäller processer för kvalitetssäkring och analys av årsredovisningens innehåll samt dokumentation. Vi bedömer att det finns ytterligare behov att prioritera och fördela resurser till analys och kvalitetssäkring avseende både de finansiella delarna och resultatredovisningen. Vidare bör underlag och analys till årsredovisningen dokumenteras bättre. Vi även uppmärksammat områden där det finns behov av tydligare rutiner.

Lärarnas arbetstider och personalkostnader

Riksrevisionen har vid tidigare års granskning funnit brister i LiU:s rutiner för fördelning av personalkostnader. Iakttagelser har tidigare uppmärksamats av internrevisionen 2001. Internrevisionen konstaterar även i sin uppföljning att en del iakttagelser kvarstår under 2006. Under 2006 har Riksrevisionen utökat granskningen av universitetets styrning, uppföljning och redovisning av lärarnas arbetstider.

Granskning har genomförts av universitetets styrdokument och institutionernas planering och redovisning samt genom intervjuer med representanter för den centrala förvaltningen och fyra institutioner. Vi har även följt upp våra tidigare rekommendationer avseende löpande lönerutiner.

Brister i riktlinjer för planering och redovisning

Planering, uppföljning och redovisning av lärarnas arbetstider görs på respektive institution med arbetstidsavtalet som enda styrdokument. Enligt arbetstidsavtalet bör riktlinjer för fördelning av lärarnas arbetstid fastställas av institutionsstyrelserna. Riktlinjer för hur lärarnas arbetstid ska fördelas saknas vid de granskade institutionerna. Konsekvenser av att centrala riktlinjer saknas är att planering och redovisning av lärarnas arbetstid utförs utifrån olika bedömningar och på skilda sätt.

Tillämpade schabloner utvärderas och revideras inte

Vid planering av lärarnas arbetstider tillämpas schabloner för förberedelse-tid m.m. Enligt uppgift från universitetet syftar arbetstidsavtalet till att möjliggöra individuella anpassningar av lärares behov av förberedelse-tid utifrån kompetens, erfarenhet och svårighetsgrad. Individuella anpassningar görs dock sällan. Utvärdering av hur väl de använda schablonerna stämmer med faktisk nedlagd tid genomförs inte.

Brister i uppföljning och redovisning av faktiskt nedlagd tid

Vi har funnit att uppföljning av faktiskt nedlagd tid sällan genomförs. Uppföljning genomförs emellanåt utifrån förändringar i planeringen. I praktiken utgör således planeringen, och inte verkligt utfall, underlag för redovisning och fördelning av lärarnas arbetstid på grundutbildning, anslagsfinansierad forskning och externfinansierade projekt.

Oklara kriterier av begreppen övertid och flexetid

Det föreligger oklarheter kring definition och tillämpning av övertid respektive flexetid. Detta medför brister i redovisningen även på detta område. Granskningen har visat att det finns inarbetad övertid/flexetid som inte redovisas. Kostnadsredovisningen blir därmed missvisande.

Förbättringsmöjligheter i lönerutinerna

Flera förändringar har gjorts av universitetets lönerutiner. Det kvarstår dock några brister som inte har åtgärdats i enlighet med Riksrevisionens tidigare rekommendationer. Riktlinjerna bör kompletteras med uppgift om vem som ansvarar för kontroll av registrerade uppgifter. En sådan kontroll bör utföras av annan person än den som registrerar uppgifterna för att säkerställa en god kontroll. Vidare bör löneutbetalning godkännas av respektive budgetansvarig före utbetalning exempelvis på motsvarande sätt som görs för utbetalning av fakturor.

Konsekvenser av bristande styrning och uppföljning

Konsekvenser av de brister som redogjorts för ovan medför **risker** för

- att arbetstidsavtalet tillämpas på olika sätt och att arbetstidsavtalet inte följs.
- stora avvikelser mellan faktiskt nedlagd arbetstid och redovisad arbetstid.
- att ledningen inte får information om lärares faktiska arbetsbelastning, vilket kan medföra risk för att arbetsmiljöproblem inte uppmärksammas och att arbetstidsavtal och andra regler inte följs.
- att ledningen får felaktig information, vilket försvårar styrning och utveckling av verksamheten
- felaktig redovisning av LiU:s personalkostnader vilket kan innebära att
  - kostnader fördelas fel mellan forskning och grundutbildning,
  - kostnader fördelas fel mellan externfinansierad och anslagsfinansierad verksamhet,
  - kostnader redovisas på fel period/år med konsekvens att universitetet döljer kostnader för bl.a. övertid och flexetid.

I slutet av 2006 har LiU tagit fram en ny mall för tjänstgöringsplan samt instruktion till denna. Eftersom tjänstgöringsplanerna utgör underlag till redovisningen bör mall och instruktioner kompletteras för att anpassas till de krav som redovisningsregler, regleringsbrev m.m. ställer.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar LiU att förbättra planering, uppföljning och redovisning av lärarnas arbetstider och universitetets personalkostnader på följande sätt:

- Universitet bör utarbeta en metod för planering och uppföljning av lärarnas arbetstid som bättre motsvarar faktisk tidsåtgång.
- Centrala riktlinjer och mallar för planering, uppföljning och redovisning bör ta hänsyn både till arbetstidsavtal och till gällande redovisningsregler.
- Lönerutinerna bör utvecklas enligt avsnitt ovan.

Kostnadsfördelning och externfinansierade projekt

Brister i kostnadsfördelning kvarstår

De brister i redovisningen som Riksrevisionen konstaterade 2005 kvarstår till stora delar. Under 2006 har inga förändringar gjorts av fastställda skriftliga riktlinjer för projektredovisning, fördelning av OH-kostnader eller fördelning av övriga kostnader. Däremot har förslag till anvisningar tagits fram samt vissa muntliga riktlinjer lämnats och dokumenterats i minnesanteckningar om bl.a. periodisering av OH-kostnader. De stickprov som tagits visar emellertid att rekommendationer om periodisering av OH-kostnader inte har följts.

Huvuddelen av universitetets kostnadsmassa fördelas – på projekt, på anslags- eller externfinansierad verksamhet samt mellan forskning och grundutbildning – ute på institutionerna. Tydliga riktlinjer och uppföljning av att dessa riktlinjer följs är därför av stor betydelse för att säkerställa en rättvisande redovisning.

I svaret på Riksrevisionens rapport för verksamhetsåret 2005 samt i underhandsuppgifter från universitetet uppger LiU ha för avsikt att under 2007 fastställa ny kalkylmodell och införa kontraktsdatabas. Förslag till interna anvisningar för projektredovisning har tagits fram. LiU uppger att universitetet avvaktar den av SUHF nyligen presenterade utredningen om fördelning av gemensamma kostnader. LiU uppger även att man under 2007 har för avsikt att dokumentera och informera om LiU:s redovisningsmodell.

Riksrevisionen bedömde 2005 att följande generella brister förelåg i projektredovisning och fördelning av kostnader:

- Kostnader fördelas och redovisas på olika och ibland felaktigt sätt inom universitetet.
- Redovisningen bygger i hög utsträckning på manuella moment.

För de externfinansierade projekten noterades bl.a. följande brister:

- Avtalsvillkor styr ofta kostnadsfördelning i stället för krav i regleringsbrev om full kostnadstäckning, vilket leder till stor risk för att för låga indirekta s.k. OH-kostnader belastar projekten.
- Vidare noterades att omföringar görs mellan projekt, vilket bl.a. innebär att anslagsmedel felaktigt får täcka underskott i bidragsfinansierade projekt.

Eftersom inga förändringar gjorts i riktlinjer kvarstår sannolikt ovanstående brister även under 2006.

Av ovanstående följer att det finns osäkerhet i redovisningen och därmed risk för att redovisningen för verksamhetsgrenarna forskning och grundutbildning och resultat för externfinansierad respektive anslagsfinansierad verksamhet inte är rättvisande.

Låga OH-kostnader i externfinansierade projekt

För 2006 har underlag till 27 stora projekt eller projekt med stor förändring granskats. Vi har även ställt frågor om vilka redovisningsprinciper som tillämpats för OH-kostnader.

OH-kostnad bokförs ofta inkomstmässigt på projekt när bidrag inbetalas till universitet. De berörda institutionerna periodiserade inte OH-kostnader vid bokslutet 2006, trots instruktion från centrala förvaltningen att så bör ske. Riksrevisionen rekommenderade i föregående års rapport att OH-kostnader bör fördelas i förhållande till projektets genomförande. I den tidigare nämnda utredningen från SUHF föreslås att så bör ske samt att lönekostnader ska vara bas för fördelning av OH-kostnader.

Vidare visar våra stickprov att låga OH-kostnader bokförts på de bidragsfinansierade projekten. Information från LiU pekar på att villkor i avtal ofta, i stället för verklig OH-kostnad, utgör grund för OH-påslag. Stickproven i årets granskning visar ett genomsnittligt OH-påslag på 21 %. Enligt uppgift från LiU bör OH-påslag generellt vara ca 55 %.

Riksrevisionen rekommenderade förra året att LiU inte bör låta avtalsvillkor styra belastningen av OH-kostnader. OH-kostnader bör i stället belastas utifrån verkliga kostnader i enlighet med principen om full kostnadstäckning. I de fall bidragsgivaren inte är villig att finansiera hela den verkliga kostnaden bör således LiU vid kontraktsskrivandet ta ställning till hur tilläggsfinansieringen ska göras och redovisa underskott i det enskilda projektet då detta uppkommer. Detta överensstämmer även med ESV-handledning 2006:28, där ESV skriver att det inte är god redovisningssed att bara belasta den bidragsfinansierade verksamheten med enligt bidragsgivaren godkända indirekta kostnader.

Det finns således en stor risk att LiU i hög utsträckning redovisar för låga OH-kostnader för externfinansierade projekt och att redovisningen är behäftad med allvarliga fel.

Konsekvenser av bristande styrning och uppföljning av projektredovisningen

Konsekvenser av de brister som redogjorts för ovan medför **risker** för

- fel i redovisning av externfinansierade projekt genom att för låga kostnader redovisas för respektive projekt.
- att anslagsmedel riskerar att få bära projektkostnader.
- att för stort myndighetskapital redovisas och att universitetet för kostnader framför sig.
- fel i redovisning per verksamhetsgren (grundutbildning och forskning).
- fel i fördelning mellan anslags- och externfinansierad verksamhet.
- att universitetet inte efterlever kravet på full kostnadstäckning.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att LiU prioriterar och fullföljer arbetet med att utveckla styrningen och kontrollen av hur kostnader fördelas och redovisas.

För att redovisning ska ske på ett enhetligt sätt i enlighet med gällande regler bör tydligare centrala riktlinjer om principer för kostnadsfördelning fastställas. Där bör bl.a. framgå hur lönekostnader och OH-kostnader ska

fördelas mellan forskning och grundutbildning och mellan anslags- och externfinansierad verksamhet.

Riktlinjer bör åtföljas av information, utbildning men även uppföljning av att riktlinjer följs. Arbetet bör anpassas till det utvecklingsarbete som pågår inom SUHF.

Ansvarig revisor Arne Månberg har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anna Lagerkvist har varit föredragande.

Arne Månberg

Anna Lagerkvist

Kopia för kännedom:

Utbildningsdepartementet